

stiti mene in odložiti predsedništvo čitavnice, vem, da spolnujem voljo vseh družbenikov, da po takem prekucnemo dnevni red, in zato že zdaj rečem, da se vsi združujemo v enem glasu, da naj gosp. Ambrož tudi vprihodnje predsednik čitavnice bude. (Od vseh strani: Da, da, pravo, pravo!) Čeravno je res, da nam je vsem dobro délo in po celi deželi od vseh domoljubov bilo z radostjo sprejeto, da se je župan glavnega mesta, po zaupanju, ki smo mu ga lansko leto skazali, vstopil tudi na čelo narodnega društva, bi bilo to velika nevhvaležnost, da bi tistega moža, ki je prevzel v mršavem času predsedništvo čitavnice, zdaj ne volili za svojega predsednika. (Pravo! pravo! od vseh strani). Če ste, gospod predsednik, takrat, ko so silni viharji zaletavali se na mlado domačo društvo, imeli krmilo v svojih rokah, kako da se ga zdaj želite znebiti, ko je strast potihnila in pamet na njeno mesto stopila, — zdaj ko so se protivniki naveličali strupene jezike brusiti, spoznaje, da poštena domača naprava vendar tudi ima svojo pravico na domači zemlji. Ker pa ste, gospod predsednik, blagovoljno omenili „Novic“, naj tudi jez svojo povem, da ravno Vas, ako prebiramo prve nje tečaje, nahajamo med tistimi pisatelji, ki so za narodno stvar že takrat peró zastavili, ko je še celó malo delavcov bilo na polji domačem. Bili ste takrat predstojnik c. kr. okrajne gosposke, tedaj v okoljšinah, v katerih je mnoge gospose strah, pokazati se za to, kar so, Slovence. Ker se tedaj tudi Vi ne truditi še le od lani za blagor slovenskega naroda, tedaj tudi iztega ozira nimate vzroka, da zdaj, ko se že veselimo žetve onega, česar smo takrat sejali, bi zapustili čelo društva, ki je ravno tako pošteno kakor lojalno, ravno tako potrebno kakor koristno, in ki se ponašati more, da so mu iz srca udani vsi domoljubi. Zato ponavljam predlog: da vsi, brez pisanja volitnih listkov, Vas volimo spet za predsednika čitavnice!“ — Le en glas „da, da“ in „živio“ je donel po dvorani. In volitev je bila končana. Taki enoglasnosti se gosp. župan ni mogel zoperstaviti in sprejel je volitev.

Potem so prišli drugi predmeti na vrsto. Ker nam prostora manjka, omenili bomo sklepe le ob kratkem.

Gosp. tajnik Praprotnik bere kratek, pa prav jederno sestavljen pregled vseh družtvenih opravil preteklega leta, ki je bil s tako zadovoljnostjo sprejet, da je bilo sklenjeno, ga z imenikom družtvenih udov, ki se ima brž natisniti, na svitlo dati. Naznanili bomo ta pregled drugo pot. — Gospod dnarničar Več naznanja dnarstveni stan društva. — Predlog gosp. prof. dr. Vončina: naj družba voli tudi častne ude in za to nastopi postavno pot, je bil enoglasno sprejet, in na predlog dr. Bleiweis-a gosp. A. Nedved za svoje zasluge o pevskih zadevah čitavnice za častnega uda v zapis vzet. Po predlogu gosp. dr. Etb. Costa-ta je bilo sklenjeno, naj častne ude potrjuje občni zbor. — Dalje je obveljal predlog gosp. A. V. Supana, naj tudi odboro ve seje bojo očitne, — dr. Bleiweisov, J. Debevcov in Žeravcov predlog: naj za napravo novega spodobnega pohišja v veliki dvorani se izdá 100 do 200 delnic (akcij) po 10 gold., — in pa gosp. Levstikov predlog: naj se za leto 1863 napravi prevdarek dohodkov in stroškov. Ko so bili za pretres letošnjega računa gospodje Kavčič, Jamšek in Levstik izvoljeni, se je očitna zahvala naznanila gosp. Več-u za veliki trud, ki ga je imel leto in dan z dnarstvenimi zadevami. Namestnjega je bil gosp. trgovec Fabian za leto 1863 enoglasno izvoljen. Pa tudi ostalemu odboru je občni zbor svojo zaupnico s tem skazal, da so spet vsi ovborniki bili nanovo izvoljeni. — In tako je v lepem edinstvu dovršil drugi letni zbor svojo nalogo.

— Dvoje veselih večernic imamo danes omeniti, le žal nam je, da nam prostor ne pripušča, obširnišim biti.

Na sv. Štefana večer je po stari navadi osnoval nevtrudljivi vodja katoliškega rokodelskega društva gosp. prof. dr. Vončina prav prijazno veselico, v kateri se

je pelo in govorilo, nazadnje pa srečkalo za darove, ki so jih prejeli udje te vse hvale vredne družbe. Ker so njeni udje Slovenci in Nemci, se je vsakemu narodu pravica skazala; slišali smo tedaj slovenske in nemške, prav mično izbrane reči. Gosp. dr. Vončina, kateri se vseskoz obnaša kot pravi oče te družbice, kaže vsako leto tako dober takt v izberi večerničnih predmetov, da si je vsigdar očitne hvale gotov, in tako je bilo tudi letos. Škoda le, da je dvorana za toliko radovednih poslušavcov premajhna. Treba bo, da gosp. vodja drugo leto si izberó veči prostor. Sila kola lomi.

— V nedeljo je spet čitavnica naša imela svojo „besedo“. Pa je le spet bilo kaj prijetno! S tremi pesmami (čveterospევom „Nezvesti“, Fleišmanovim, samospევom „Mornar“ Kam. Mašekovim in čveterospევom Šubertovim „Lahko noč“) so nas razveselili g. pevci, — z deklamacijama „Slepec“ od Cegnarja in „Slovenskim dekletam“ od dr. Toman-a pa dva gospoda in z dvema deklamacijama „Legendo“ in „Novoletnico“ Koseskovo gospodičnji, ki ste prvikrat za mizo govornikov se vstopile in tako izvrstno svojo reč opravile, da se je dvorana tresla od ploska, s katerim ste bile njune deklamacii sprejete; kakor je prva s popolnim razumljenjem legende in milim svojim glasom gani la vse, tako je druga krepko povdarjala domorodne čuti, ki kipijo iz Koseskove „Novoletnice“, in navdušila vse. Da sta tudi gospoda dobro rešila svojo nalogo, kazala je glasna pohvala. Globoko v srce je segla v današnji besedi tudi igra narodnih pesem na pišalko in glasovir, s katero sta nas razveselila gospod in gospá, ki sta mogla ponavljati priljubljene narodne melodije, ker pred ni bilo mirú. — Prihodnja nedelja nas spet nova veselica čaka: glediščna kratkočasna igra pod naslovom: „Mož in žena se kregata“, poslovenjena in po naših okoljšinah uravnana iz nemškega „Der häusliche Zwist.“

— Za novo leto je marljivi gospod vrednik „Učitelj. Tovarša“ napravil tudi v slovenskem jeziku pratiko, ki se dá na steno obesti; v Milicovi tiskarnici natisnjeno prodaja Giontini. To je prva tako imenovana „viseča pratika“.

Iz Ljubljane. F. — Upati je, da bo naš slovenski jezik, ki ga poldrugi milijon naših bratov govori, sčasoma naravne pravice doseget, ki mu gredo, in se v javno življenje malo po malo upeljal; morebiti bomo že v prihodnih deželnih zborih tú in tam ljubo materno besedo čuli. Ker je pa v velikih zborih navada, da se govori posamesnih govornikov brzopisno (štenografično) posnemajo, je sila potrebno, da se stenografija po izvrstni Gabelsberger-jevi sistemi, ki slovanskim narečjem posebno rabi, za naš slovenski jezik prestroji. Gospod Magdič v Zagrebu, rojen Slovenec, je že lani Gabelsberger-jevo sistemo za hrvaški jezik prestrojil, in se je v zagrebškem zboru hrvaščina vrlo stenografično pisala. Nadjamo se tedaj, da se bo kak domoljuben jezikoslovec, ki stenografijo ume, te važne reči brez odloga poprijel, nam Slovencom štenografično sistemo ustrojil in nas razveselil kmalo s to novico.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Cesarjev govor, s katerim je bil prvi državni zbor sklenjen, in iz kterega smo v poslednjem listu poglavniše reči omenili, se je glasil tako-le: „Častiti udje Mojega cesarskega državnega zbora! Z zaupanjem sem vas, cesareviče Mojega rodú, prečastne, svitle in častite ude Mojega državnega zbora krog sebe zbral, da bi začeli delo, po katerem se ima z Božjo pomočjo blagostanje Avstrije stanovitno utemeljiti. Spremljani od blagoslovov Mojih zvestih narodov ste se takrat lotili naloge, katero sem položil v vaše roke po uredbah, ki so bile oživljene z diplomom od 20. oktobra 1860 in z ustavo od 26. februarja 1861.

V tem hipu, v katerem sklepam prve seje državnega zbora, izrečem z dovoljnostjo, da upanje, katero me je tisto uro navdajalo, ni me goljufalo in da sem za trdno prepričan, da bo teknilo delo z zedinjeno močjo začeto.

Nemoten nam je ostal mir, in upati smemo, da se bomo tega dragocenega darú še dalje veselili.

Zlo povišalo se je zaupanje v zmožnost Avstrije. Njeno pogumno stopanje na novih tirih mirnega razvitka ji je pripravilo čislanje narodov in oživilo nagnjenje prijateljskih držav. Velika in težka je bila naloga, ki je bila dana Mojemu državnemu zboru. S pogumno resnostjo in pravo razumnostjo ste se lotili njenega rešenja.

Kar se je v mejah Vaše djavnosti dalo doseči, ste z bistrim očesom spoznali in celo svojo moč zastavili, da se je doseglo v družbi z Mojo vlado.

Že je po ustavni poti mnogo važnih postav gotovih.

Kakor svobodnost Vaših posvetovanj in neprikrajšano razodevanje Vaših osebnih mnenj, ravno tako je tudi razodevanje javnega mnenja, kolikor govori skozi usta tiskarstva, pod brambo postave postavljeno; osebni svobodi pa je krepkeje poroštvo dano.

S tem, da je bilo sklenjeno občni in vojaški kazenski zakonik dopolniti, da je bila pristojnost sodnij in upravnih gosposk o prestopkih določena, je pomagano potrebam, ktere so novi časi prinesli.

Postava zastran poravnave obravnave pri dolgovih ima namen, dokler se ne dá nova postava zastran tistih, ki so prišli na kant, odpraviti pomanjkljivosti, ktere so se doslej v tem ravnanju pokazale.

Vpeljanje novega kupčijskega zakonika, kateri se že zavoljo svojih notranjih prednost priporoča in je v sosednih nemških zveznih državah že moč postave dobil, bo pomagalo občni prid pospeševati.

Postava zastran nekolikošne odprave fevdne zaveze zaznamlja napredek na poti svobodnega razvitka lastnine, ktera pot se je že pred več ko desetimi leti s tem odprla, da so se zemljišča oprostila.

Ena najvažnejih nalog sklicanih deželnih zborov bo, na podlagi pravil, ktere ste Vi potrdili, pomagati, da se v Mojih kraljestvih in deželah osnujejo nove občine (srenje).

Posebno skrb Vam je prizadjalo, gospodarstvo državnih stroškov in dohodkov v red djati. Ko sem po pomisliku, ki Vam je bil o svojem času na znanje dan, Svoje ministerstvo pooblastil in mu naročil, naj Vam predloži državne prevdarke za leto 1862 in 1863 z dotičnimi osnutki finančnih postav, ste te prevdarke z vestno neutrudnostjo pretresovali in ustanovili. — Z dovoljnostjo sem spoznal, da ste krepko in uspešno podpirali prizadevanja Moje vlade, da bi se kar najbolj moč znižali državni stroški in ugodneja razmera vpeljala med dohodke in stroške državne. Razmere te prav spoznavši ste si pravilo izvolili, da naj se to, cesar manjka, večidel iz lastne zmožnosti cesarstva zajame. To pravilo se pa ne dá drugače izpeljati, kakor s povišanjem davkov. Živo živo obžalujem to potrebo; al mnoge skušnje so me s prepričanjem navdale, da so Moji narodi vsigdar pripravljeni bili, darovali toliko državi, da se moč in blagor Avstrije pospeši. Upam, da se bodo po enakem razpartenju bremen one v bližnji prihodnosti zljajšale tam, kjer najhuje stiskajo.

Enaki namen doseči so nektere druge postave pripravne, ktere so se iz Vaših posvetovanj izsnovale.

S tem, da je rudarska desetina odpravljena, je osvobodeno rudarstvo davšine, ktera ga je v pospešnem razvijanju doslej ovérala.

Dača za žganje po merilu izdelovanja je dalo za važno narodo-gospodarstveno obrtovanje bolj pravo podlago za izmero tega davka.

Na drugem polji porabnine (davka za vžitek) je gledé

dosedanjega poberanja davka, katero je mnogim pritožbam priložnost dajalo, novo bolj ugodno pobiranje vpeljano.

Odprava prevoznine in njo namestijoča izvoznina začčenja že zdaj kazati svoj oživljajoči upljiv v trgovstvu in kupčijstvu.

Tudi Dalmacija se bo po odpravi prevoznine zavoljo svoje lege ob morju večih dobičkov udeležila.

Postava, ktera uravnjuje prigled ali kontrolo državnega dolga, zagotavlja zastopovancom primerni upljiv pri nadčuvanju tega dolga in opravil, ki so z njim sklenjene.

Po bankni postavi so podlage za dogovor finančne uprave z zastopniki narodne banke dobljene; ta dogovor bo uredil razmero banke do države in ona sama se bo na bolj trdne noge postavila.

Nevtrudljivo prizadevanje, katero ste na te postave obračali, in da so se zmanjšali stroški in pokazali bolji uspeški pretečenega leta, je povsod dovoljnost zbudilo.

Spremljani od vesele vesti, da k boljemu koračimo, se vrnete v svojo domovino, kjer Vas sopet nova delavnost čaka.

Ondi bote oznanovavci in srednjiki tistih načel, iz kterih svoje korenine poganjajo ustavne postave, ktere sem dal, in ktere bom, kakor doslej vedno trdno spolnoval.

Utrudili se ne bote o prizadevi, še čvrstejše nategniti véz, ktera veže avstrijske narode v njih lastni blagor že cele stoletja.

Tako bote tudi Vi pripomogli, uresničiti Moj trdni sklep, varovati edinost države in do konca dognati začeto delo ustave.

Resno prizadevanje Moje vlade bode vedno merilo na to, da se doseže ta namen po poti, ki jo zaznamovajo temeljne postave.

Ko Vas, častiti udje državnega zbora s Svojo zahvalo in s Svojo cesarsko blagovoljnostjo razpustim, Me bo veselilo, Vas vse sopet prihodnje leto za nadaljevanje Vaše domoljubne delavnosti v državnem zboru viditi okrog mene zbrane.

Bog pa, kateri je še le pred kratkim Meni in Moji rodovini srečno znamenje svoje milosti pokazal, kar so Moji narodi z veselim srcem sprejeli, Bog pa naj v svoji vse mogočnosti dá svoj blagoslov, da Avstrija cvete in raste v slogi mogočna in bogata vse slave!

— Na političnem polji sedaj vse nekako miruje; posebno važnih novic ni nikjer. Kdo bo kralj grški, se še nič ne vé; angleška vlada, zvita politikarca, je Grkom prepustila jonske otoke; s tem se znebi mnogo težav in sitnosti, pa si pridobi sreca Grkov, ki ji bojo dobro došle o turških homatijah. — Že dolgo si cesar Napoleon in sveti oče papež nista bila tako dobra kakor zdaj; al kako dolgo bo to trpelo, kdo vé? Rimska vlada je sklenila nekoliko preuredb o dnarstvenih, sodniških in vojaških napravah. — Čedalje več orožja in streliva vozijo skoz Valahijo na Srbsko. — Svetinje in pohvalne pisma iz londonske razstave se bojo razdelile še le konec prihodnjega mesca. Avstrijancom jih bo minister kupčijstva grof Wickenburg na Dunaji slovesno izročil; izmed 1300 razstavniki avstrijskimi so došle svetinje 544, pohvalne pisma pa 370. Kmali potem bojo cesar nektere za domače obrtništvo najbolj zaslužene obrtnike poslavlili s križci in redi.

Zitna cena

v Ljubljani 30. decembra 1862.

Vagán (Metzen) v novem dnarji: pšenice domače 5 fl. 9. — banaške 5 fl. 9. — turšice 3 fl. 55. — soršice 3 fl. 82. — rež 3 fl. 30. — ječmena 3 fl. 1. — prosa 2 fl. 97. — ajde 2 fl. 60. — oves 2 fl. 27.

Kursi na Dunaji 30. decembra.

5% metaliki 76 fl. 75 kr. Ažijo srebra 14 fl. — kr.
Narodno posojilo 81 fl. 80 kr. Cekini 5 fl. 50 kr.